

Маруся (дуже стисло)

Григорій Квітка-Основ'яненко

Наум Дрот та його дружина були людьми богобоязними та праведними. В усьому вони дотримуються Божого і морального людського закону. За це Бог допомагає їм. За молитви й невпинну працю дає їм Бог донечку. Дитина теж росте слухняна, покірна, на вулиці з дівчатами не бігає, все коло хати, все молиться, з матір'ю до церкви радо ходить. Батьки піклуються про свою дитину, доглядають її.

Виросла Маруся вродливою та привітною — справжня ідеальна красуня. Вона не любила гуляти з дівчатами, допомагала вдома матері. Не ходила й на вечорниці. Лише на весілля до подруг Маруся не відмовлялася йти, але тримала себе там поважно.

Одного разу Марусю запросили бути дружкою. Серед бояр вона помітила Василя, який теж тримався спокійно, хоч був дуже вродливий. Василь теж угледів Марусю. Відразу полюбилися вони одне одному. Та не стали знайомитися, тільки дивилися та зітхали.

Нарешті Василь наважився підійти до дівчини з горіхами, за весільним звичаєм. Маруся відповіла на запитання парубка про кількість горіхів "чіт", тим самим висловивши згоду познайомитися з ним. Вона й сама не розуміла, як так вийшло.

В цей час почалися танці. Під час розмови з парубками Василь довідується про Марусину вдачу та її батьків.

Маруся сиділа на призьбі разом з подругою Оленою Кубраківною. Стала й вона розпитувати про парубка. Вона дізналася, що Василь служить у місті, а у його хазяїна дуже гарна дочка.

Олена запрошує Марусю йти з нею завтра в місто, щоб дещо купити.

Сама не своя повернулася Маруся додому та все чекала ранку. Василь теж не спав, він почув розмову дівчат і дізнався про їхні плани.

На ранок він перестрів подруг та зробив вигляд, що хоче їх оборонити дорогою від собак. Маруся все хотіла спитати його про хазяйську дочку, але не наважувалася.

На базарі дівчина навіть забула, що мала купувати. Василь розпитав її й сам купив, чого треба. Він знову проводжав дівчат, вигадавши якусь причину. Дорогою Олена згадала, що не все купила, та побігла назад. Закохані залишилися самі й поговорили, розказавши про свої почуття.

Дочекались Олену, яка все поглядала на подругу та дивувалась. Біля села розійшлися, потім Маруся повернулася й попросила Василя прийти сьогодні до озера. Вдома вона нічого не могла робити до ладу, але була весела.

Біля озера вони цілувалися та розмовляли про своє кохання. Маруся хотіла розповісти батькам про Василя, але той сказав, що ще не час. Тоді Маруся вирішила більше з ним потай не зустрічатися.

Через деякий час Василь допоміг на дорозі чоловікові з поламаним возом та заїхав до нього додому. Виявилося, що то батько Марусі. Батькам вони не призналися, що

знайомі. Батько попросив Марусю провести хлопця до воріт, тоді закохані поговорили між собою, домовившись, що Маруся розкаже, як поставилися до хлопця її батьки. Ті його хвалили.

Наступного дня хлопець знову прийшов. Потім став приходити кожного дня, й старі до нього звикли.

Одного дня Василь прийшов до Марусі із сватами. Наум відмовив. Маруся стала плакати, мати здивувалась. Василь благав старого змилюватися над ними, просила й Маруся. Підтримала молодих і Настя. Але Наум повернув старостам хліб та наказав прийти наступного дня.

Батько про все розпитав Марусю. Наступного дня він сказав Василеві, щоб той відступився від його дочки. Хлопець не хоче. Наум просить його принести папір, де буде написано, що його не заберуть у солдати, що він когось найняв за себе.

Під час прощання з коханим Маруся зомліла. Довго потім вона журилася, не маючи звістки про Василя.

На Великдень у церкві читати "Апостола" вийшов Василь. Після служби Наум запросив його до себе та почав розпитувати. Хлопець розповідає, що за добру службу хазяїн обіцяв найняти за нього найомщика. Тепер же він мусить їхати до Одеси, а потім до Москви. Наум пропонує Василеві засилати старостів. На цей раз Марусю засватали.

Письменник докладно описує обряд сватання, подає весільні пісні.

Коли Василеві прийшов час їхати, Маруся пішла його проводити. Проходячи повз кладовище, заплакала та сказала, що знайде її Василь тут, коли повернеться.

По від'їзді коханого Маруся дуже тужила. Одного разу змерзла під дощем і сильно застудилася. Хворіла тяжко, а потім вирішили її причастити. Не дочекавшись Василя, Маруся померла.

Повернувшись, хлопець бачить кохану в труні. Він аж впав, як неживий, потім кинувся до Марусі. Потім хотів накласти на себе руки.

Після похорон Марусі Василь пішов у монастир, де заморив себе.

Критика, коментарі до твору, пояснення (стисло):

На творенні образів Марусі й Василя позначився вплив сентименталізму. Ці образи ідеалізовані, в житті для них головним є почуття, тільки ним вони й живуть.

Сам тон повісті розчулений, головні події життя Марусі описуються з особливою увагою, глибоким почуттям.

Події не завжди достатньо вмотивовані зовнішньою логікою, але вони відповідають внутрішній настанові твору. Так, смерть Марусі відчувається як необхідна, адже така піднесена душа не могла продовжувати буденне життя одруженої жінки. Нереальною виглядає й допомога Василевого хазяїна — невідомого помічника.

В повісті майстерно описані українські національні обряди сватання, похорону, весілля.

Автор висловлює думку, що на світі немає нічого вічного, тому треба дякувати Богові за те, що маєш.